

je takvo očitovanje bilo uneseno u teretnicu. Budući da količina vrijednosti robe, a što je među strankama i nesporno, u teretnici nije bila označena, to bi u skladu sa cit. propisom konvencije tuženi odgovarao za nastali manjak od 59 bačava, od najvišeg iznosa 590 Lstg. Naime po nalazu ovog suda kao jedinica tereta smatra se bačva, a ne kako to tuženi ističe težinska tona. Naime za ocjenu pitanja što se ima smatrati jedinicom tereta kad se radi o pakovanoj robi nije odlučno pitanje načina obračuna vozarine, već pitanje svakoga komada odnosno koleta. Obzirom na to najviša odgovornost za manjak od 59 bačava iznosila bi prema već navedenom propisu Međunarodne konvencije 590 Lstg. Kursna protuvrijednost 590 Lstg. nesumnjivo iznosi više od utuženog iznosa od 31.801 dolar, pa je stoga stavljanje prigovora u pogledu ograničenja brodarove odgovornosti u predmetnom slučaju bespredmetno, te je stoga valjalo tužbenom zahtjevu udovoljiti u cijelosti i presuditi kao u dispozitivu.

G.B.

Bilješka.- U gornjem sporu nesumnjivo je najvažnije pitanje aktivne legitimacije tužiteljeve. Sud je zauzeo do sada kod nas neuobičajeno stajalište prema kojemu proizlazi da komisijar samim obračunom troškova s komitentom njemu cedira i svoju tražbinu. Ne ulazeći na ovom mjestu u analizu ispravnosti ovoga stajališta ograničavamo se samo napomenom da ono može biti veoma dalekosežno jer se ne ograničava samo na špeditera i da može imati nesagledanih posljedica.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda br.XII-P-83/70-50
od 7.IV 1972.

Vijeće: Lida Horvat, prof.dr Branko Jakaša, prof.dr Vladislav Brajković

Tjelesna povreda kupaca u moru prouzrokovana brodskim vijikom - Naknada štete - Aktivna legitimacija organizacija socijalnog osiguranja prema osobi odgovornoj za tjelesnu povredu - Na brodove organa unutrašnjih poslova ne odnosi se zabrana plovidbe u određenim područjima - Unatoč tome ti su brodovi odgovorni ako su na tom području skrivili štetu pa moraju ploviti posebnom pažnjom - Kad brod plovi blizu mjesta na kojem se nalaze kupaci, mora pretpostavljati da će se koji kupac plivajući udaljiti od obale i u

tom pogledu brod mora povećati svoju pažnju - Tu pažnju mora povećati i kada mu stanje mora ne dopušta normalnu vidljivost na morskoj površini - Ako tako ne postupi, kriv je za tjelesnu povredu koju brodski vijak prouzroči kupaću - Iz zabrane da se brod ne smije približiti obali preko određene daljine, ne proizlazi zabrana kupaćima da plivajući tu daljinu prekorače - Unatoč izjavi vještaka da se iz broda na određenoj udaljenosti, a pod određenim prilikama mora, nije mogao opaziti kupać, sud dolazi do zaključka da se kupać mogao opaziti ako su ga opazili svjedoci s kopna - Kupać je i sam kriv za svoju tjelesnu povredu ako se plivanjem previše udaljio od kopna - Kad su kupać i brod jednako krivi za kupaćevu tjelesnu povredu, podjednako snose i štetne posljedice kupaćeve tjelesne povrede - Strane organizacije socijalnog osiguranja koje su po svojoj funkciji dužne snositi troškove svoga povrijeđenoga osiguranika u vezi s njegovom povredom, aktivno su legitimirane za naknadu štete od osobe koja je odgovorna za osiguranikovu tjelesnu povredu - Strane organizacije socijalnog osiguranja imaju pravo postaviti tužbeni zahtjev i u stranoj valuti ako su u toj valuti snosile troškove - I povrijeđeni ima pravo zahtijevati naknadu štete u valuti zemlje u kojoj stalno boravi - Sud smatra dokazanim troškove koje su snosile organizacije socijalnog osiguranja, a na temelju dokumentacije iz koje proizlazi da se radi o troškovima koji su nastali kao posljedica tjelesne povrede osiguranikove, a koji su troškovi pokriveni socijalnim osiguranjem, pa i kad u toj dokumentaciji nema potpisa osobe koja je odnosne iznose primila - Umjesto tužiteljevog zahtijevanog dosudjivanja doživotne rente, sud mu dosudjuje naknadu u jednom jedinstvenom iznosu - Odbija se tužiteljev zahtjev da se donese deklaratorna presuda na temelju koje bi se tuženik proglasio odgovornim i za eventualne buduće štete koje bi mogle nastati iz pretrpljene tjelesne povrede

Prvotužitelj je Njemačka savezna pošta, drugotužitelj Zdravstveno osiguranje Savezne pošte, trećetužitelj njemački državljani službenik Njemačke savezne pošte, a četvrtotužitelj Zemaljski osiguravajući zavod Württemberg. Tuženik je SR Hrvatska.

U obrazloženju postavljenih tužbenih zahtjeva tužitelji su suglasno naveli da se 14.VIII 1968. u vrijeme između 13,30 i 14 sati u blizini luke Hvar, u kanalu koji razdvaja otočić Jerolim i rt Križni rat, desila pomorska nezgoda u kojoj je stradao trećetužitelj. Do nezgode je došlo kada je m/b "Hrabri" vršeci patrolnu službu u nedopuštenoj udaljenosti od 40-60 metara od obale naletio na trećetužitelja koji je na tome mjestu plivao, i propelerom ga povrijedio, pa je bio hitno prevezen u bolnicu u Splitu. Povrede su bile teške naravi. Dana 19.VIII 1968. bila je unesrećenom amputirana

lijeva potkoljenica na granici gornje i srednje trećine.

Tuženik je osporio tužbene zahtjeve u cijelosti.

Porekao je stranačku i parničnu sposobnost prvo, drugo i četvrtotučitelja. Nadalje je - priznajući činjenični opis nesreće - osporio da se m/b "Hrabri" kritične zgrade kretao u zabranjenoj blizini obale. Istakao je da se u vršenju svojih zadataka patrolni brod slobodno kreće i u onim zonama i pravcima gdje je inače zabranjena plovidba drugim brodovima. Tuženikov brod - vršeći svoj uobičajeni zadatak - plovio je između rta Križni rat - Galešnik i Križni rat - Jerolim. Na toj ruti se nitko ne kupi, jer je poznato da je to put kojim plove brodovi. Kritičnog dana je more bilo valovito i puhao je južni vjetar jačine 4 bofora. Uslijed valova i unatoč gledanja nije se mogao vidjeti trećetužitelj u moru. To utoliko više što je on videći brod zaronio, a nije davao nikakve signale, ili vikom upozorio^{na} svoju prisutnost. Prema tome trećetužitelj je sam svojim postupkom skrivio situaciju u kojoj se našao i isključivo je kriv svojoj nesreći sa svim njezinim štetnim posljedicama.

Tuženik je porekao i osnovanost tužbenog zahtjeva u stranoj valuti uz stajalište da je takav zahtjev neosnovan, jer se nesreća dogodila u Jugoslaviji. Prigovorio je i utuženim naknadama štete uz stajalište da tužitelji nisu dali vjerodostojne dokaze da su te štete doista pretrpjeli.

Sud je cijenio sve provedene dokaze i izjave stranka u ovom postupku i našao je da su za nesreću i s tim spojene štetne posljedice podjednako krivi i odgovorni kako tuženik, tako i trećetužitelj.

Do ovog zaključka sud je došao iz slijedećih razloga:

Medju strankama nije sporno mjesto nesreće; naime da je do nezgode došlo na morskome prostoru - tromedji između Križnog rata (istočna obala hvarske luke), otočića Galešnik i otočića Jerolim na udaljenosti od 70-80 metara od obale kad je patrolni brod tuženikov prolazio kroz tjesnac između otočića Galešnika i Križnog rata.

Bez obzira na pitanje da li je tuženikov brod kritične zgrade plovio na prostoru po kojem je plovidba zabranjena ili ne, valja istaći da se radi o brodu koji pripada Službi javne sigurnosti. Takvi brodovi u vršenju svoje kontrolne službe ovlašteni su kretati se u zonama i pravcima koji su drugim brodovima i čamcima zabranjeni. Nije sporno da je tuženikov brod kritičnog dana isplovio iz hvarske luke u cilju

vršenja svoga uobičajenog kontrolnog zadatka. Prema mišljenjima vještaka brod je plovio tada dopuštenom brzinom.

Nije nadalje sporno ni da obala koja je bila najbliže mjestu događaja nije imala status kupališta i da na obali nisu bila postavljena upozorenja o zabrani isplivavanja na veću udaljenost od obale.

Sud nije u tom pogledu uvažio tuženikovo mišljenje da propisima o kretanju motornih brodova Lučke kapetanije u Splitu i propisima SO Hvar o održavanju reda, mira i čistoće, kojima je zabranjeno kretanje motornih brodova bliže od 30 metara od obale, ujedno je zabranjeno i plivačima da plivaju u većoj udaljenosti od 30 metara. Ove se zabrane odnose isključivo samo na brodove, a ne i na plivače, a osim toga plivači s njima nisu bili ni upoznati.

Valja dakle uzeti da plivačima na konkretnoj obali nije bila uopće svraćena pažnja na opasnost isplivavanja na veću udaljenost od 30 metara od obale radi mogućnosti susreta sa gliserima i drugim motornim čamcima.

Što se tiče vremenskih prilika koje su vladale na moru u času nesreće, sud je na osnovi izvještaja Hidrometeorološkog zavoda u Zagrebu od 20.IX 1969. i iskaza svjedoka našao utvrđenim da je puhao jugoistočni vjetar jačine 3-4 bofora, more je bilo 3 bofora (umjereno valovito) i vidljivost je bila 10 kilometara.

Takodjer i oba nautička vještaka potvrdili su da se u odnosnom kanalu, kad puše jugoistočni vjetar, javljaju tzv. ukršteni valovi. Usljed toga je svakako otežana vidljivost predmeta na moru, a jedan vještak je još istakao da je poznato da nesmotreni kupaći plivaju ponekad preko kanala na otočić Jerolim, gdje je nudistička plaža.

Imajući u vidu ovamišljenja vještaka, sud je zaključio da je i posadi tuženikovog broda moralo biti poznato da se kod jugoistočnog vjetra javlja ukršteno more, da je uslijed toga smanjena vidljivost, i da postoji mogućnost, da se plivači kupaju daleko od obale.

U vezi s gore navedenim, sud je nadalje cijenio pitanje da li je tuženik kraj gore navedenih okolnosti mogao ipak opaziti trećetužitelja u moru, da je upotrijebio adekvatnu pažnju u pravcu plovidbe.

Potrebno je najprije istaći da je vještak utvrdio da vidljivost kormilara s tuženikovog broda unatoč postavljenog

reflektora nije ničim ometena i da sa strane promatrača nema uopće nikakvih zapreka u tome pogledu. Idealan pregled s broda potvrdio je u svom iskazu zapovjednik broda, koji je dopustio i mogućnost da je kormilar mogao uočiti kritične zgode trećetužitelja u moru. Kormilar je izjavio da uopće nije opazio u smjeru vožnje bilo kakav predmet i da nije ni očekivao da bi se mogao naći neki kupač koji bi se u to vrijeme na tom mjestu kupao. Da je, međjutim, unatoč valovitom moru bilo moguće i s obale opaziti trećetužitelja u moru, sud nalazi utvrđenim iz izjave kupača (prema službenoj zabilješci od 15.VIII 1968. u spisu broj Ki-14/68), koji je naveo da je s obale vidio da "na priličnoj udaljenosti od Križnog rata netko pliva" i iz iskaza svjedoka koji je vidio da čovjek u moru ima crnu kosu. Iz ovih izjava očevidaca slijedi da je jedan svjedok čekao svoga prijatelja da se vrati iz nudističke plaže, a drugi svjedok se bojavao za svoga brata. Prema tome mogao se i s obale vidjeti unesrećeni trećetužitelj na udaljenosti od 70-80 metara.

Po ocjeni svih gore navedenih okolnosti i svih svjedočkih iskaza koji su razmatrani kako pojedinačno, tako i u njihovoj cjelini, sud je našao da bi tuženik kod adekvatne pažnje u pravcu plovidbe bio vidio trećetužitelja u moru, odnosno da se nije smio kretati u blizini obale u udaljenosti od 70-80 metara - ako je smatrao da zbog uzburkanosti mora neće biti u stanju opaziti eventualne plivače u moru. Pri tome se napominje da je pojava tzv. ukrštenog mora u slučaju jugoistočnog vjetrova morala biti tuženiku poznata.

S druge strane nema sumnje da se trećetužitelj lako omisseno kupao u takvoj udaljenosti od obale, jer je morao pretpostavljati da je takvo plivanje spojeno s opasnošću obzirom na konkretne prilike i valovitost mora.

Iz svih ovih razloga sud je došao do uvjerenja da su za nesreću podjednako krivi i prema tome i odgovorni kako trećetužitelj zbog svog nesmotrenog i neopreznog plivanja, tako i tuženik zbog nedovoljne pažnje prilikom kretanja broda u udaljenosti od obale u kojoj je mogao i bio dužan pretpostavljati da se nalaze kupači.

Polazeći dakle od zauzetog stajališta da se radi o podijeljenoj krivnji za nesreću i nastalu štetu, sud je pristupio ocjeni opstojnosti i osnovanosti visine pojedinih tužbenih zahtjeva, kao i osnovanosti tuženikovih prigovora.

Neosnovan je tuženikov prigovor pomanjkanja stranačke i parnične sposobnosti prvo, drugo i trećetužitelja. Stranačka i poslovna sposobnost prvotužitelja proizlazi iz

odredaba Zakona o upravljanju poštama Savezne Republike Njemačke (Postverwaltungsgesetz), drugotužitelja odredbama Zakona o socijalnom osiguranju poštanskih osiguranika (Bundesbetriebskrankenkasse) i Zakona o samoupravljanju i pravnoj sposobnosti (Selbstverwaltungsgesetz - Rechtsfähigkeit -) i četvrtotužitelja takodjer odredbama ovoga potonjeg Zakona.

Sud nije uvažio ni tuženikov prigovor da tužitelji nemaju prava tražiti utužene naknade štete u inozemnoj valuti. Iz dokaza kojima su prvo, drugo i četvrtotužitelj potkrijepili svoje tužbene zahtjeve slijedi da su troškovi liječenja trećetužitelja, a s tim spojeni i drugi troškovi, bili isplaćeni u sredstvima plaćanja Savezne Republike Njemačke. U toj valuti platio je i trećetužitelj stvarne troškove spojene sa svojom nesrećom. Valja dakle uzeti da su svi tužitelji pretrpjeli štetu u odnosu na stvarne troškove u DM i da stoga osnovano traže da im naknada štete bude dosudjena u istim devizama. Što se tiče zahtjeva trećetužitelja na naknadu neimovinske štete, sud je imao u vidu da je trećetužitelj državljanin Savezne Republike Njemačke, da tamo i živi i da će baš i tamo osjećati sve štetne posljedice nesreće i svog invaliditeta. Stoga je sud našao da trećetužitelj opravdano traži i naknadu te štete u valuti svoje domovine.

Sud nije našao osnovanim ni tuženikov prigovor da pismena dokumentacija na koju su se tužitelji pozvali i koja spisu prileži ne daje pouzdan dokaz o tome da su tužitelji utužene štete i pretrpjeli, jer se na odnosnim dokumentima ne nalazi uvijek i potvrda o isplati predmetnih troškova. U tom pogledu potrebno je naglasiti da se navedeni dokazi sastoje iz ovjerovljenih fotokopija originalnih potvrda i specifikacija troškova učinjenih u vezi s liječenjem trećetužitelja, kao i iz prijevoda sastavljenih od sudskog tumača. Sud smatra da sve te isprave imaju punu dokaznu snagu u vezi istinitosti izdataka koji su bili učinjeni tijekom liječenja trećetužitelja, jer se radi o ispravama koje su izdane od prvo, drugo i četvrtotužitelja u okviru vršenja njihovih javnih službi. Osim toga iz ovih je dokaza vidljivo u koje svrhe su pojedini troškovi bili učinjeni.

Iz istih razloga sud je u pogledu zahtjeva trećetužitelja na doživotnu mjesečnu rentu od DM 120.- našao da u načelu trećetužitelj ima pravo i na ovu imovinsku štetu i to upravo zbog svoje trajno umanjene životne i radne sposobnosti. Sud je u tom pogledu našao da odgovara interesima strana u cilju konačnog rješenja njihovih odnosa da se ova naknada štete dosudi trećetužitelju u jednom iznosu. Koristeći se pravom iz cit. odredbe Zpp-a (čl.212), sud je našao da primjerena naknada u ovom slučaju iznosi DM 30.000.- (za 30 godina po DM 1.000.- godišnje). Prema tome sud je dosudio treće-

tužitelju na ime rente iznos od DM 15.000.- (polovicu iznosa od DM 30.000).

Sud je odbacio zahtjev svih tužitelja na donošenje presude za utvrđenje njihovih prava na naknadu buduće štete koja će nastati iz pomorske nezgode od 14.VIII 1968, a koju će biti dužan naknaditi tuženik. Pravni interes tužiteljev na donošenje takve deklaratorne odluke prema stajalištu ovoga suda ne postoji, jer je u ovom sporu donesena kondemnatorna presuda na osnovi konkretnog činjeničnog stanja, a tužiteljima pristoji pravo da svakodobno kad budu smatrali da je nastupila neka konkretna šteta u uzročnoj vezi s predmetnom nesrećom, ustanu kondemnatornom tužbom protiv tuženika.

L.H.

Bilješka.- Budući da je sud u gornjoj presudi stao na stajalište da je brod kriv za tjelesnu povredu trećetužitelja, nije se trebao upustiti u ispitivanje eventualne kauzalne odgovornosti broda kao opasne stvari.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda br.IV-P-1142/67
od 17.IV 1972.

Vijeće: Gabro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša, dr Velimir Filipović

Troškovi popravka broda prouzrokovani tužnikovom krivnjom - Tuženik ima pravo samo na one troškove popravka koji su neposredna posljedica oštećenja za koje je tuženik odgovoran - U ove troškove ulaze i troškovi pravne pomoći koju je brodovlasnik zatražio u svrhu zaštite svojih interesa - Ako je brod prilikom popravka štete bio podvodno obojen i čišćen, troškovi dokovanja priznaju se brodu u polovini - Brodovlasnik ima pravo i na nakndu izmakle dobiti za vrijeme za koje bi brod mogao biti popravljen od oštećenja za koje je odgovoran tuženik - Tuženik ne odgovara za izmaklu dobit nastalu za vrijeme prekoračenja toga vremena za koje se brod nalazio na popravku

Tužitelj je brodovlasnik, a tuženik je tvornica torpeda. Tužitelj navodi da je tuženik prilikom pokusnog ispaljivanja torpeda udario u njegov brod, te zahtijeva naknadu štete.